

NOVUM

MUZEUM JINDŘICHOHRADECKA květen 2014

Umělec mnoha tváří

Vlastislav Hofman, Autoportrét,
1918, linoryt

Vlastislav Hofman (1884–1964) byl všestranným, dá se říci až renesančním mužem – umělcem, jenž byl zároveň významným architektem, skvělým grafikem a malířem, světově uznávaným scénografickým výtvarníkem a předním návrháčem (designérem) užitého umění – nábytku, keramiky, porcelánu a skla, a nakonec i výtvarným kritikem a teoretikem. V prvních desetiletích 20. století se stal čelním představitelem avantgardních skupin mladých umělců – architektů, sdružených nejprve v Klubu za starou Prahu, poté Artěru, a hlavně v nově se formující Skupině výtvarných umělců a později Tvrdošjňných. Vlastislav Hofman, jeho spolužák Pavel Janák a Josef Gočár patřili mezi nejradikálnější stoupence této vlny. A právě oni dali jako první světu jediný původní český architektonický styl, jímž byl právě do staveb převedený princip a myšlenka kubismu.

Počátky osobního vztahu k Jindřichovu Hradci musíme hledat před I. světovou válkou, kdy sem ještě jako mladý student architektury zavítal se svým ateliérem. Během výletu nakreslil několik zajímavých tužkových kreseb místních pamětihodností. Po I. světové válce se v Praze seznámil se Zdeňkou, dcerou jindřichohradeckého advokáta a spisovatele židovského původu Dr. Eduarda Lederera, kterou si v roce 1920 i vzal. Po návratu ze svatební cesty se novomanželé zastavili u rodiny, kde nějaký čas pobýli a kde vznikla i série kvalitních akvarelů jindřichohradeckého zámku. Manželé Hofmanovi poté pravidelně zajížděli na jih až do konce 20. let, kdy se celá rodina natrvalo přestěhovala do Prahy. I během těchto pobytů byl Vlastislav Hofman činným, jak dokládá celá série pastelových kreseb blízkého okolí. Bohužel vzhledem k nastávajícím pohnutým událostem II. světové války se změnil i vztah k jižním Čechám a důvod, který ho vedl k častým návštěvám do našeho kraje, pomínul.

Hofmanův blízký vztah k našemu městu tvoří kostou celé připravované výstavy. Jedná se o výběr v podobě několika důležitých tematických okruhů přibližujících jeho umělecká díla, která mají souvislost s naším regionem. Nebude to tedy rozsáhlá soubohá výstava, naopak v tomto kontextu návštěvníkovi představíme ještě neprezentovanou ukázkou Hofmanovy tvorby.

Doutáme, že tato letošní výstava, mimochodem teprve druhá od autorova úmrtí, bude opět důstojným připomenutím této přední české umělecké osobnosti. Vlastislav Hofman navíc slaví v letošním roce dvojité jubileum, jenž je dáno daty 130. výročí narození (1884) a 50. výročí úmrtí (1964).

Jakub Valášek

Pozdra z cirkru

Je název výstavy, kterou pro letošní sezónu připravilo muzeum do konferenčního sálu. Je věnována historii rodu Štípků, kteří pocházeli z Jindřichova Hradce. Nejstarším příslušníkem rodu, který se začal věnovat cirkusovým produkcím, byl Jan Štíпка, syn jindřichohradeckého nádeníka Matěje a Marie, rozené Bartošové. V matrice je jako jeho povolání uvedeno „gymnastický umělec“, zemřel v Jindřichově Hradci v prosinci 1851 v poměrně mladém věku 46 let. Jeho pokračovatelem se stal syn Ignác, který se v lednu 1856 v Jindřichově Hradci oženil s Marií Huňachovou. V matrice je rovněž označen jako gymnastický umělec, v té době bydlel na Novém

městě č. 143. V sezóně ovšem Štípkovi putovali světem, proto se jejich děti narodily všem jinde, než v Jindřichově Hradci, kde rodina přebývala pouze v zimním období. Ignác, později užíval české Hynek, se pak stal „ředitelem cirkusu“, zemřel v J. Hradci v lednu 1911. To už v cirkusu Štíпка vystupovali jeho synové Rudolf, Jan a také dcera Marie, která se v Jindřichově Hradci provdala v lednu 1876 za příslušníka další významné cirkusové rodiny Karla Reberniga. Jeho potomci rovněž pokračovali v rodinné tradici a později založili nejvýznamnější rakouský cirkus.

Cirkus Štíпка často účinkoval v Jindřichově Hradci, později také pod názvem Orient, Kontinental, Rudolfi, až do roku 1930, kdy pod hlavičkou Lidový cirkus vystupovali Šípkové ve vlastním podniku naposledy. Členové rodiny se však cirkusovému umění věnovali nadále, účinkovali například ve známém cirkuse Henry, v rodinné tradici pokračují dodnes a něco ze svého umění předvedou i při vernisáži výstavy.

František Fürbach

Cirkusová muzejní noc

Muzejní noc s námětem cirkusů zahájí průvod akrobatů, který vyrazí od minoritského kláštera 30. května v 17.15 hodin a projde centrum od Sřtelnice na náměstí Míru, kde budou dvě krátká zastavení. Průvod přivádě veřejnost na vernisáž výstavy Pozdra z cirkru z cirkru, která začne v 18.00 hodin v konferenčním sále muzea. Akrobatickou dílnu v šapitó cirkusu LeGrando otevřeme v 18.30 a hra pro děti bude trvat do 21.30 hodin.

V průběhu muzejní noci se v raském dvoje budově odehrává vystoupení žongléra Pupy a komediantů na vysoké úrovní - jindřichohradecké společnosti Chůdado, tato vystoupení budou završena ohňovou show, která začne ve 21.00 hodin.

Celá muzejní noc bude konnována akrobatickým vystoupením nového cirkusu LeGrando z Brna ve 21.30 a skončí ve 22.00 hodin.

Pavla Míchalová

Pohledy do zákulisí

V listopadu 2013 byla v Muzeu Jindřichohradecka otevřena nová Sňh Emy Destinnové. Letošní ročník zpravodaje NOVUM přináší několik zajímavostí a detailů o exponátech dokumentujících umělecký odkaz a životní osudy nejslavnější české pěvkyně.

5. New York a Dinh Gilly

Vrcholné okamžiky své hvězdné kariéry prožívala Ema Destinnová na scéně prestižní Metropolitan opery v New Yorku. Americké působení slavné pěvkyně dokumentují exponáty v závěru vitríny v první části expozice. Kromě proslulé fotografie Emy Destinnové v klobouku z ateliéru Mishkin jsou tu vystaveny i některé autentické divadelní rekvizity. Největší pozornost je ale věnována světové premiéře Pucciniho opery Děvče ze zlatého Západu, v níž hlavní úlohy ztvárnili Enrico Caruso a Ema Destinnová, orchestr řídil Arturo Toscanini. Rolí jednoho ze zlatopokypíval alžbýnských rodáků Dinh Gilly, o němž pěvkyně napsala sestře, že „je při bližším podívání na přímýma“. Ve finále opery z prostředí divokého Západu měla hlavní hrdinka Minnie přijet na scénu na koni: „Dnes večer musím na koně“, svědčila se sestře, „to mi ani anděl strážný nepomůže! Vyprosil jsem si menší herku a uvidíme, co se se mnou stane. Víc, než zlámat vaz, také nemohu!“ Obavy Emy Destinnové zjišťují na koni se skutečně splnily. Opravdu z něho spadla a jen díky tomu, že ji do své mužné náruče zachytil Dinh Gilly, neskončila nehoda tragicky. Kolegův odvážný čin romanticky založená pěvkyně imponoval; náhle zjistila, že ten „přímý“ Arab, ji začal upoutávat a přitahoval. Proto o něm sestře nadlouho po oné příhodě napsala, že „Gilly je tu ze všech nejinteresantnějším zjevením“. Netrvalo dlouho a Destinnové zájem o interesantního umělce přemísl v hluboký citový vztah a oba pěvci začali žít téměř jako manželé.

Právě exponáty týkající této opery, která se díky svému námětu i výkonům umělců těšila mimořádně vřelému přijetí u amerického publika, tvoří základ části vitríny s titulkem New York. Kromě fotografií střídaných se ve fotorámečku a originálního plakátu na premiéru opery, tištěném na hedvábí, je prezentována taktovka, kterou po úspěšné premiéře Destinnové věnoval Toscanini, vlastnoruční Pucciniho poděkování představitelce Fanciully, tedy děvčete Minnie, vepsané do klavírního výtahu opery. A je tu připomenut i Dinh Gilly, jednak na bronzové plakétě od Viktora Strettigha, jednak na měděném štočku, jenž sloužil k tisku jeho dopisních papírů. Zajímavá je i vystavená gramofonová deska s nahrávkou Škroupovy písně Kde domov můj, kterou Destinnová a Gilly nazpívali česky v Americe v dubnu 1914, tedy před sto lety.

František Fürbach

Dinh Gilly a Ema Destinnová
v Děvčeti ze zlatého Západu

Zprávy:

Expozice v jezuitském semináři - otevřeno denně mimo pondělí od 8.30 do 12.00 a od 13.00 do 17.00 hodin. **Městská vyhlídková věž** je otevřena pouze o víkendech od 10.00 do 12.30 a od 13.30 do 18.00 hodin. **Výstavní prostory v minoritském klášteře** jsou otevřeny denně mimo pondělí od 9.00 do 12.00 a od 13.00 do 16.00 hodin. **Kostel sv. Jana Křtitele** je pro veřejnost uzavřen.

Knihovna Muzea Jindřichohradecka s badatelnou ve Štítného ulici poskytuje služby pro veřejnost celoročně v pondělí a ve středu od 12.30 do 15.30 hodin.

O STÁTŇNÍCH SVÁTCÍCH 1. A 8. KVĚTNA JSOU JEZUITSKÝ SEMINÁŘ, VÝSTAVNÍ PROSTORY V MINORITSKÉM KLÁŠTĚŘE A MĚSTSKÁ VYHLÍDKOVÁ VĚŽ ZOTEVŘENY.

Ve středu 7. května od 16.00 hodin se koná v kostele sv. Jana Křtitele **KONCERT DĚTSKÝCH PĚVECKÝCH SBORŮ**. Vstupné dobrovolné.

Spolek Přátel starého Jindřichova Hradce pořádá v **pondělí 12. května od 19.00 hodin** předášku MgA. Jakuba Valáška **VLASTISLAV HOFMAN – UMĚLEC MNOHA TVÁŘÍ** k připravované stejnojmenné výstavě. Konferenční sál muzea ve Štítného ulici. Vstup volný.

Muzeum Jindřichohradecka Vás srdečně zve do výstavní sňh „V jezuitském semináři“ ve **čtvrtek 15. května od 16.00 hodin** na vemisáži výstavy **VLASTISLAV HOFMAN – UMĚLEC MNOHA TVÁŘÍ**. Na vemisáži vystoupí žesťový soubor TRUMPET TUNE. Výstava potrvá do 10. srpna 2014.

Jindřichohradecké muzeum pořádá v **sobotu 17. května XVII. ročník sportovního zájavné soutěže BĚŽ NA VĚŽ o putovní pohár ředitelů muzeí**. Soutěž se v 6 kategoriích – dívky do 15 let, chlapi do 15 let, mládež do 25 let, dospělí do 35 let, „senioři“ nad 35 let a „veteráni“ nad 50 let. **Prezentace začíná od 8.30 hodin, závod bude odstartován v 9.00 hodin**. Sraz u městské vyhlídkové věže. Obcestvení v DADA CLUBU.

Jindřichohradecké muzeum vás srdečně zve na **CIRKUSOVOU MUZEJNÍ NOC** a vemisáži výstavy **POZDRAV Z CIRKU**, která se koná **v pátek 30. května od 18.00 hodin** v prostorách minoritského klášteřa ve Štítného ulici.

Srdečně Vás zveme na výstavu **MALOVANÁ POMLÁZKA** do výstavní sňh „V jezuitském semináři, která potrvá do 4. května 2014. Do výstavního sňh „Ve Svatojánském“ v minoritském klášteře zveme na výstavu **STAVEBNICE MERKUR**. Výstava potrvá do 30. prosince 2014 a její součástí je hema pro děti a merkurová stavebnicová dílna.

NOVUM – měsíční zpravodaj Muzea Jindřichohradecka Ročník XXIII. 5/2014

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Píkal Registranční značka MK ČR I 1673

Výkonný redaktor: Pavla Míchalová www.njh.cz

Adresa: Muzeum Jindřichohradecka, Balbínovo nám. 19/I, 377 01 Jindřichův Hradec
Telefon: 384 363 660 (pokladna), 384 363 661 (pracovní), E-mail: muzeum@njh.cz